

Elif Shafak: De forsvundne træers ø

Den tyrkiske forfatter Elif Shafaks prisnominerede bog er netop udkommet på dansk. Foto: Wikimedia Commons

Yasmin Abdel-Hak 08.04.2023

BØGER // ANMELDELSE – Tyrkiske Elif Shafaks seneste bog, *De forsvundne træers ø*, er en fortælling om menneskers skæbne, der som omdrejningspunkt har den historiske konflikt om Cypern. En konflikt, der på én og samme tid binder skæbner sammen for siden brutalt at rive dem fra hinanden. Det er en historie, der med en fin tynd silketråd binder fortiden til nutiden og udstiller menneskets ubærlige dårskab og dumhed.

De forsvundne træers ø

Forfatter: **Elif Shafak**

Omfang: 416 sider

Pris: 299,95 kr.

Oversætter: Louise Ardenfelt Ravnild

Forlag: **Gads Forlag**

Bogen udkom den 31. marts 2023

Bogen beskriver på smertelig vis menneskets evindelige trang til at skabe fjender for sig selv. Og det gør Elif Shafak fortræffeligt. Det er ikke uden grund, at bogen var finalist til både Women's Prize for Fiction og Costa Book Awards i 2022.

Med udgangspunkt i den gordiske knude, som Cypern-problemet udgør, tager Shafaks historie sit udspring i 1974, hvor konflikten mellem henholdsvis græsk-cyprioterne og tyrkisk-cyprioterne på øen intensiveres. Bogens hovedpersoner, den græske Kostas og tyrkiske Defne, må holde deres forhold hemmeligt og ses i skjul på en lokal taverna, hvis ejere – græske Yiorgos og tyrkiske Yusuf – også har egne dybe hemmeligheder at holde på.

Bogens springen frem og tilbage mellem fortid og nutiden illustrerer på fornem vis, at fortidens traumer følger generationer. At traumer ikke forsvinder, når blot man undlader at tale om dem

Med krig følger altid død, ødelæggelse, adskillelse, mennesker, der forsvinder, og hvis skæbne forbliver ukendt i flere årtier. Kostas rejser efter årtier i England tilbage til Cypern for at genfinde Defne for blot at konstatere, at årtiers tab og sorg har gjort uoprettelige skader. Til trods herfor flytter parret sammen til London og får en datter, Ada, hvis nutidige liv i høj grad er præget af forældrenes fortid.

Bogens forside. Fra Gads forlag

Bogens springen frem og tilbage mellem fortid og nutid illustrerer på fornem vis, at fortidens traumer følger generationer. At traumer ikke forsvinder, når blot man undlader at tale om dem. Tværtimod sætter de sig i slægtens blod og kommer til udtryk på forskellig vis generation efter generation, for også Ada har sit at kæmpe med. Uden kontakt med sine forældres familier i Cypern vokser hun op historie- og familieløs med blot en fornemmelse af, at forældrenes fortid er gemt bag en tung, lukket dør, som hun er forment adgang til.

Det kloge figentræ

Bogen illustrerer samtidig immigrantens levevilkår, at skabe sig et nyt liv, kunsten at finde en ny identitet, når man har forladt sit hjemland. En af historiens stærke karakterer er figentræet, som først bevidner Kostas' og Defnes hemmelige stævnemøder i tavernaen i 1974, og siden – som stikling – kommer med parret til London, hvor også den lille skrøbelige stikling skal lære at overleve og slå rødder.

Et smukt figentræ. Foto: Wikimedia Commons

Det er et klogt figentræ, Shafak har skabt. Et træ, der med uendelig visdom åbner vinduet for læseren ind til naturens verden. En verden, som vi mennesker burde have langt større respekt og forståelse for. En verden fuld af dimensioner, som går det blinde menneskeøje forbi. Desværre.

For gennem figentræets optik fremstår menneskets evindelige trang til at skabe fjendebilleder og umenneskeliggøre “de andre” med al tydelighed særdeles skarpt. Ligeledes står menneskets ubærlige evne til at skabe rædsel og ødelæggelse, for så siden at ville lægge låg på fortidens synder, smerteligt klart og tydeligt.

I dag tænker jeg på fanatisme – af enhver art – som en virussygdom. Den kommer truende krybende, tikkende som et pendulur, der aldrig går i stå, og slår klørerne i en hurtigere, når man er en del af en lukket, homogen enhed
Elif Shafak

Det er en fortælling om menneskets uheldige evne til at bygge selvskabte fængsler med hemmeligheder, der tynger og æder sig ind i familiers DNA. Det er samtidig mere end blot en historie om en meningsløs borgerkrig og ødelagte skæbner. Bogen handler lige så meget om overlevelse og nutidens yngre generationers ønske om at ville få fortidens synder ud i lyset og samarbejde med tidligere generationers fjender.

Hvis træer kunne tale. Elif Shafaks oplæsning fra sin bog, *De forsvundne træers* ø.

Det lyder måske som en tung bog med et tungt tema. Det er det ikke. Shafak skriver i et let tilgængeligt sprog og tempo i en flot oversættelse af Louise Ardenfelt Ravnild.

Særligt med figentræets kloge betragtninger og filosofien over menneskets natur er bogen på alle måder en smuk læseoplevelse – et par tårer kan melde sig undervejs. Og jeg har købt et figentræ.

Læs også Hans Henrik Fafners [anmeldelse](#) af *Som alle andre eftermiddage* af den iransk-armenske forfatter Zoya Pirzad

CypernKonfliktmenneskets natur

Yasmin Abdel-Hak

Yasmin Abdel-Hak er jurist med speciale i menneskerettigheder og Mellemøsten samt cand.mag i Mellemøststudier med speciale i Saudi-Arabien. Yasmin har i en årrække arbejdet med asylret og flygtningeforhold, primært med flygtninge